

Věstník MZd ČR, částka 8/2011

Vzdělávací program
specializačního vzdělávání
v oboru
HYGIENA A EPIDEMIOLOGIE

1 Cíl specializačního vzdělávání

2 Minimální požadavky na specializační vzdělávání

- 2.1** Základní kmen Ochrana a podpora veřejného zdraví
- 2.2** Vlastní specializovaný výcvik v oboru

3 Rozsah teoretických znalostí, praktických dovedností

- 3.1** Rozsah požadovaných teoretických znalostí, praktických dovedností na konci základního kmene
- 3.2** Rozsah požadovaných teoretických znalostí a praktických dovedností na konci specializovaného výcviku

4 Hodnocení specializačního vzdělávání

5 Profil absolventa

- 5.1** Charakteristika činností, pro které absolvent specializačního vzdělávání získal způsobilost

6 Charakteristika akreditovaných zařízení a pracovišť

- 6.1** Akreditovaná zařízení a pracoviště

7 Programy povinných kurzů, stáží, seminářů

- 7.1** Charakteristika vzdělávacích aktivit

8 Seznam doporučené literatury

1 Cíl specializačního vzdělávání

Cílem specializačního vzdělávání v oboru Hygiena a epidemiologie je získání specializované způsobilosti s označením odbornosti specialisty odborný pracovník v ochraně a podpoře veřejného zdraví pro hygienu a epidemiologii osvojením si potřebných teoretických znalostí, praktických dovedností, návyků týmové spolupráce i schopnosti samostatného rozhodování pro činnosti stanovené vyhláškou [č. 55/2011 Sb.](#), o činnostech zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků.

2 Minimální požadavky na specializační vzdělávání

Podmínkou pro zařazení do specializačního vzdělávání v oboru Hygiena a epidemiologie je získání odborné způsobilosti k výkonu povolání odborného pracovníka v ochraně a podpoře veřejného zdraví dle [§28](#) zákona č. 96/2004 Sb., ve znění pozdějších právních předpisů.

Specializační vzdělávání se uskutečňuje při výkonu povolání formou:

- a) celodenní průpravy v rozsahu odpovídajícímu stanovené týdenní pracovní doby podle ustanovení vyplývajícího ze zákona [č. 96/2004 Sb.](#), o nelékařských zdravotnických povoláních a ze zákona [č. 262/2006 Sb.](#), Zákoníku práce, ve znění pozdějších právních předpisů,
- b) externí průpravy, která se liší od celodenní průpravy tím, že doba určená na praktické zdravotnické činnosti může být zkrácena nejvýše na polovinu doby stanovené pro celodenní průpravu. Úroveň této průpravy nesmí být nižší než u celodenní průpravy. Za kvalitu a dodržení celkové délky externí průpravy, která nemůže být kratší než u celodenní průpravy, odpovídá akreditované zařízení.

Část specializačního vzdělávání lze absolvovat distanční formou studia, např. metodou e-learningu, pokud je tento program k dispozici.

Vzdělávací program stanoví celkový počet kreditů získaných splněním studijních podmínek za celou dobu specializačního vzdělávání, celkovou délku přípravy, rozsah a obsah přípravy, zejména délku povinné praxe v oboru a výuková pracoviště, na kterých praxe probíhá. Dále stanoví požadavky na teoretické znalosti, praktické dovednosti a výkony, absolvování vzdělávacích akcí, kurzů, seminářů, stáží a další požadavky pro získání specializované způsobilosti.

Optimální doba specializačního vzdělávání je 24 - 30 měsíců. Povinná praxe je dána vzdělávacím programem, probíhá na vlastních a akreditovaných pracovištích. Požadavky vzdělávacího programu je možné splnit ve více akreditovaných zařízeních, pokud je nezajistí v celém rozsahu akreditované zařízení, kde účastník vzdělávání zahájil.

Specializační vzdělávání se dělí na část základního kmene, který je společný s programem specializačního vzdělávání laboratorních pracovníků v ochraně a podpoře veřejného zdraví, a na část specializovaného výcviku.

Celková délka specializačního vzdělávání je minimálně 24 měsíců

2.1 Základní kmen Ochrana a podpora veřejného zdraví

Společný se specializačním vzděláváním odborného pracovníka v laboratorních metodách a v přípravě léčivých přípravků (§26 zákona č. 96/2004 Sb., ve znění pozdějších právních předpisů) v oboru Ochrana a podpora veřejného zdraví - celkem 6 měsíců.

Povinná praxe

Celková doba - 6 měsíců

Úvodní povinná praxe - probíhá na pracovištích ochrany veřejného zdraví, krajské hygienické stanici či Hygienické stanici hl. m. Prahy

Praxe probíhá na pracovištích schválených pro účely specializačního vzdělávání a je zaznamenávána a potvrzována v logbooku.

Účast na vzdělávacích aktivitách - kurzy

Celková doba - 5 dnů - 40 hodin	Počet kreditů
--	----------------------

Ochrana a podpora veřejného zdraví - povinný kurz	20 (á 4 kredity/den)
---	----------------------

Podmínkou pro ukončení základního kmene je splnění všech požadavků stanovených vzdělávacím programem, včetně úspěšného absolvování povinného kurzu a ověření znalostí písemným testem.

2.2 Vlastní specializovaný výcvik v oboru

Postup do specializovaného výcviku je podmíněn splněním všech požadavků stanovených pro výcvik v rámci základního kmene.

Povinná praxe

Celková doba - 18 měsíců		Počet měsíců
Praxe na pracovištích ochrany a podpory veřejného zdraví		18
z toho	z toho na akreditovaném pracovišti	min. 1
	vypracování praktické odborné práce na zadané téma	1

Doporučená doplňková praxe

Celková doba - neurčena

Praxe dle vlastní volby na dalších pracovištích s odlišným odborným zaměřením než je zaměření vlastního pracoviště, např. v hygienických, mikrobiologických a imunologických laboratořích, která vhodně doplní praxi v oborech hygieny a epidemiologie - podle zadání logbooku

Účast na vzdělávacích aktivitách - kurzy, semináře

Celková doba - minimálně 4 týdny - 160 hodin	Počet kreditů
Management práce v ochraně a podpoře veřejného zdraví - povinný specializační kurz	minimálně 40 hodin 20 (á 4 kredity/den)
Hygiena - povinný specializační kurz	minimálně 80 hodin 40 (á 4 kredity/den)
Epidemiologie - povinný specializační kurz	minimálně 40 hodin 20 (á 4 kredity/den)

Další odborné akce (konference, sympozia, kurzy, semináře, konzultační dny aj.) pořádané, ČLS JEP, ČLK, NCO NZO, SZÚ, IPVZ a dalšími odbornými společnostmi - doporučené

3 Rozsah teoretických znalostí, praktických dovedností

Nedílnou součástí vzdělávacího programu je vedení záznamu o provedených výkonech (logbook) v rámci celé odborné praxe. Seznam výkonů a jejich četnost je stanoven jako minimální, aby účastník specializačního vzdělávání zvládl danou problematiku nejen po stránce teoretické, ale i po stránce praktické.

3.1 Rozsah požadovaných teoretických znalostí, praktických dovedností na konci základního kmene

Cílem společného základu je získat:

prohloubení a aktualizace teoretických znalostí v oboru Ochrana a podpora veřejného zdraví potřebných k organizační a metodické práci specialisty - odborného pracovníka v ochraně a podpoře veřejného zdraví pro hygienu a epidemiologii a orientace v tomto oboru pro odborného pracovníka v laboratorních metodách - specialistu bioanalytika pro ochranu a podporu veřejného zdraví,

aktualizace znalostí právní úpravy a platných právních předpisů v hygienických oborech a v epidemiologii.

Teoretické znalosti

Vymezení problematiky veřejného zdraví (public health), determinanty zdraví a jejich aktuální situace v ČR, aktuální zdravotní politika v evropském kontextu, aktivity Světové zdravotnické organizace a orgánů Evropské unie (DG SANCO aj.).

Systém ochrany a podpory veřejného zdraví, výkon státního zdravotního dozoru a vztahy mezi krajskými hygienickými stanicemi a zdravotními ústavy, vymezení jejich kompetencí a spolupráce s dalšími dozorovými orgány.

Aktuální právní úprava a platné právní předpisy a stav jejich harmonizace s právem Evropských společenství týkající se Ochrany a podpory veřejného zdraví.

Aktuální koncepce a náplň oboru ochrana a podpora veřejného zdraví a jednotlivých hygienických specializací. Vztah mezi zdravím obyvatelstva a stavem životního a pracovního prostředí.

Koncepce monitoringu složek životního prostředí, seznámení se s aktuálními výsledky monitoringu zdravotního stavu obyvatelstva.

Úvod do systému hodnocení zdravotních rizik (HRA), vybraná témata z toxikologie, identifikace nebezpečnosti chemických, biologických a fyzikálních agens, posuzování vlivů na životní prostředí (SEA, EIA, ERA) a veřejné zdraví (HIA).

Ukazatele zdravotního stavu obyvatelstva a statistické metody využitelné v ochraně a podpoře veřejného zdraví.

Informační systémy v ochraně a podpoře veřejného zdraví, tvorba a správa databází o zátěži složek životního a pracovního prostředí (PiVo a další).

Koncepce krizové připravenosti, management krizové prevence a represe, zapojení systému ochrany veřejného zdraví, spolupráce s dalšími orgány krizového řízení, zajištění lidských a věcných zdrojů (logistika) pro plnění úkolů krizové připravenosti, pandemické plánování, algoritmus zásahů orgánů ochrany veřejného zdraví.

Neodkladná první pomoc, základní a rozšířená kardiopulmonální resuscitace (KPR), zástava krevního oběhu, bezvědomí, zástava dýchání, traumatologie, zvláštnosti dětské podpory života, hromadný výskyt raněných, integrovaný záchranný systém. Praktické nácviky KPR.

Absolvování společného základu je ukončeno testem ze všech témat a potvrzením o splnění veškerých požadavků společného základu. Potvrzení o úspěšném absolvování testu a ukončení společného základu se zapisuje do průkazu odbornosti.

Praktické dovednosti

Znalost aktuální problematiky Ochrany a podpory veřejného zdraví.

Orientace v aktuálních právních úpravách a prováděcích předpisech nezbytných pro práci v oboru Ochrana a podpora veřejného zdraví.

Orientace v systému hodnocení rizik.

Znalost problematiky krizové připravenosti a zapojení systému ochrany a podpory veřejného zdraví.

Poskytování neodkladné první pomoci.

3.2 Rozsah požadovaných teoretických znalostí a praktických dovedností na konci specializovaného výcviku

Teoretické znalosti

Management práce v ochraně a podpoře veřejného zdraví

Psychologické aspekty práce v ochraně a podpoře veřejného zdraví - psychosociální dovednosti odborného pracovníka v ochraně a podpoře veřejného zdraví - specialisty, optimální komunikace, asertivita, obvyklé nedostatky v komunikaci, svízelné situace, nonverbální komunikace, efektivní komunikace, pracovní typologie osobností, identifikace pracovního chování, problémové situace při kontrolní činnosti, trénink k povinnému zdvořilému chování úředních osob, psychologie práce s klienty, zvládání stresů při kontrolní činnosti, aktivizace vlastního potenciálu, komunikace rizika, psychologie a etika práce s obyvatelstvem jako součást krizového řízení, komunikace s veřejností prostřednictvím informačních a osvětových materiálů, komunikace s médii, předcházení korupčnímu jednání. Nácviky řešení modelových zátěžových a konfliktních situací.

Správní řád - aktuální zákonná úprava správního řízení, vedení dokumentace správního řízení a spisu. Aplikace zákona o státní kontrole při výkonu státního zdravotního dozoru. Právní odpovědnost. Plnění úkolů orgánů ochrany veřejného zdraví jako dotčeného správního úřadu při rozhodování ve věcech upravených zvláštními právními předpisy, které se dotýkají zájmu chráněných orgánů ochrany veřejného zdraví - vydávání závazných stanovisek a stanovisek.

Lidské zdroje v ochraně a podpoře veřejného zdraví - zabezpečení a rozvoj lidských zdrojů pro obor ochrana a podpora veřejného zdraví, způsobilost k výkonu práce ve zdravotnictví a ve státní správě, personální management a řízení lidských zdrojů, postgraduální vzdělávání v ochraně a podpoře veřejného zdraví, profesní etika.

Bezpečnost a ochrana zdraví při práci - bezpečnost a ochrana zdraví při práci odborného pracovníka v ochraně a podpoře veřejného zdraví, možná rizika při kontrolní činnosti a jejich prevence.

Systém kvality - zabezpečení systému kvality a standardizace práce správních úřadů

speciální státní správy na úseku ochrany veřejného zdraví, návaznost na systémy kvality v laboratořích (akreditace, autorizace), zadávání požadavků na měření složek životního a pracovního prostředí laboratořím.

Hygiena

Hygiena komunální

Aktualizace poznatků o vztazích mezi životním prostředím a lidským organismem, výskyt toxických cizorodých látek v životním prostředí, specifikace škodlivin fyzikálních, chemických a biologických.

Hygiena vody - aktuální požadavky na kvalitu pitné vody, teplé vody, vody určené pro rekreační využití a léčebné účely, stanovené organoleptické a zdravotně závažné ukazatele a limitní hodnoty jakosti vod a jejich interpretace pro vyhodnocení závažnosti negativních dopadů, odhad expozic, hodnocení a řízení zdravotních rizik, vzorkování, chemické, biologické a mikrobiologické ukazatele jakosti vod a jejich interpretace. Poradenská činnost v oblastech zásobování obyvatelstva pitnou vodou, prevence závažných havárií.

Hygienická problematika výrobků přicházejících do přímého styku s vodou a na úpravu vody a principy hodnocení jejich zdravotní nezávadnosti.

Hygiena ovzduší - specifikace hlavních indikátorů znečištění a specifické kontaminanty venkovního ovzduší a vnitřního prostředí staveb, odhad expozic, hodnocení a řízení rizik.

Problematika fyzikálních faktorů prostředí - hluku, vibrací, elektromagnetického záření, osvětlení, mikroklimatických faktorů. Odhad expozic, hodnocení a řízení rizik.

Hygiena půdy a odpadů - zdravotní rizika z kontaminace půdy, rizika plynoucích z nakládání s odpadními látkami. Odhad expozic, hodnocení a řízení rizik.

Postup a účast orgánů ochrany veřejného zdraví v preventivním dozoru. Posuzování projektové dokumentace. Vydávání závazných rozhodnutí a stanovisek.

Pohřebnictví - postupy orgánů ochrany veřejného zdraví podle významnosti zdravotních rizik.

Činnosti epidemiologicky závažné - požadavky na výstavbu a provoz jednotlivých skupin zařízení.

Práce s informačním systémem.

Hygiena výživy

Výživa jako faktor prostředí a jeho vliv na zdraví, využití v aktivitách primární prevence, zásady správné výživy, včetně specifik rizikových skupin, ochranné a rizikové faktory ve výživě, nutriční hodnota a zdravotní bezpečnost, metody zjišťování výživového stavu obyvatelstva.

Toxikologická problematika, charakterizace a hodnocení chemických agens v potravinách a pokrmech, právní úpravy pro cizorodé látky, aditiva, organické a anorganické kontaminanty, rezidua pesticidů, bakteriální toxiny a mykotoxiny.

Senzorická vyšetření potravin a pokrmů.

Mikrobiologická problematika, charakterizace a hodnocení mikrobiologických agens v potravinách a pokrmech, jejich průkaz a hodnocení.

Strategie a taktika odběru vzorků pro chemické a biologické analýzy.

Odhad expozic a hodnocení a řízení rizik. Problematika klamání spotřebitele.

Výstražné systémy, systém rychlého varování RASFF.

Alimentární nákazy a jejich prevence a povinnosti pracovníků v potravinářských zařízeních a v provozovnách stravovacích služeb. Analýza rizik a postupy založené na HACCP.

Legislativa v oblasti výživy. Evropské potravinové právo.

Výstavba a provoz zařízení stravovacích služeb. Postup a účast orgánů ochrany veřejného zdraví v preventivním dozoru, posuzování projektové dokumentace v oblasti hygieny výživy z hlediska výroby bezpečných potravin. Vydávání závazných rozhodnutí a stanovisek.

Poradenská činnost v oblasti prevence výživou.
Informační systém HV.

Hygiena předmětů běžného užívání

Legislativní vymezení pojmu předměty běžného užívání, aktuální legislativní požadavky na předměty přicházející do styku s potravinami, na kosmetické prostředky, na hračky a předměty pro děti do 3 let věku. Činnosti související s výkonem státního zdravotního dozoru v oblasti předmětů běžného užívání. Strategie a taktika odběru vzorků, interpretace výsledků laboratorních vyšetření, odhad expozice, hodnocení a řízení rizik. Bezpečnost výrobků z pohledu zákona o obecné bezpečnosti výrobků a zákona o ochraně spotřebitele. Výstražné systémy, systém rychlého varování RAPEX. Informační systém PBU.

Hygiena dětí a mladistvých

Zvláštnosti populační skupiny děti a mladiství, vliv životních a pracovních podmínek na vývoj a zdraví dětí a mladistvých, odlišnosti adaptačních schopností, základní ukazatele zdravotního stavu v dětském věku a dorostovém období, metody hodnocení biologického věku.

Zásady zdravé výživy, vliv výživy na zdraví, nutriční hodnocení pokrmů, doporučené dávky živin a přídatných látek, zdravotní nezávadnost potravin, prevence alimentárních onemocnění, HACCP, problematika stravovací služby ve vztahu ke školnímu stravování, současné priority ve výživě dětí a mladistvých, potraviny nového typu ve výživě mládeže. Toxikologická a mikrobiologická problematika v hygieně výživy s ohledem na specifický obor hygiena dětí a mladistvých.

Hodnocení ukazatelů jakosti pitné vody ve vztahu k dětem a mladistvým, pitný režim, zajištění zdrojů pitné vody a zdravotní rizika z vody.

Hygienické požadavky na výstavbu a provoz zařízení školního stravování, na zařízení škol a školských zařízení, včetně dalších dozorovaných dětských zařízení, hygienické požadavky na pracoviště praktické výuky žáků, hygienické podmínky výchovně vzdělávacích procesů.

Hygienické požadavky na zotavovací a jiné podobné akce pro děti, včetně škol v přírodě.

Fyzikální faktory prostředí, chemické látky v prostředí, mikrobiologické požadavky na prostředí, stavební materiály v zařízeních pro děti a mladistvé.

Postup a účast orgánů ochrany veřejného zdraví v preventivním dozoru, posuzování projektové dokumentace. Vydávání závazných rozhodnutí a stanovisek.

Poradenská činnost, zdravý životní styl (výživa, tělesná aktivita u dětí a mladistvých, prevence zneužívání návykových látek, rizikového chování a úrazů), možnosti účinné intervence.

Informační systém v oboru HDM.

Hygiena práce

Hodnocení pracovního prostředí:

- Rizikové faktory pracovních podmínek - chemické látky, včetně aktuálních právních úprav pro klasifikaci chemických látek, problematika práce s látkami karcinogenními, mutagenními a toxickými pro reprodukci, aerosoly a prach, prachy fibrogenní a vláknité, biologické činitele a vymezení jejich skupin, fyzikální faktory - hluk, vibrace, neionizující záření, osvětlení, mikroklima, hygienické limity a interpretace výsledků měření.
- Základní principy strategie a taktiky měření těchto faktorů, včetně orientačních a

detekčních metod, přípustné expoziční limity a interpretace výsledků měření pro hodnocení pracovního prostředí.

Posuzování pracovní činnosti:

- Fyzická zátěž při práci, práce s velkými svalovými skupinami, práce spojená s lokální zátěží svalů, práce spojené s častým opakováním pohybů, nadměrná jednostranná zátěž.
- Pracovní polohy a požadavky na pracovní místo, manipulace s břemeny.
- Psychická zátěž, sensorická pracovní zátěž, teplotně vlhkostní podmínky při práci, větrání a vytápění pracovišť.
- Kategorizace prací, legislativní podklady, rizikové práce, práce s informačním systémem KaPr.

Problematika biocidů a informační systém REGEX.

Vztah práce a zdraví - nemoci z povolání, onemocnění související s prací, preventivní lékařské prohlídky. Problematika prací zakázaných ženám a mladistvým.

Hodnocení pracovního prostředí, pracovních činností a zdravotního stavu pracovníků a jejich expozice pro potřeby pracovního lékařství.

Výstavba a provoz výrobních zařízení. Postup a účast orgánů ochrany veřejného zdraví v preventivním dozoru. Posuzování projektové dokumentace, dopadu navrhované stavby, včetně její technologie na komunální prostředí z hlediska rizikových faktorů, hodnocení navrhovaného provedení stavby z hlediska požadavků na ochranu zdraví zaměstnanců.

Vydávání závazných rozhodnutí a stanovisek.

Tvorba programů ochrany a podpory zdraví při práci, vedení poradenských služeb.

Epidemiologie

Epidemiologická metodologie

Epidemiologie jako metoda práce, typy epidemiologických studií a jejich organizace, příklady kohortových studií a studií případů a kontrol, epidemiologické ukazatele pro vyjadřování rizika, bias, confounding a validita epidemiologických studií.

Základy biostatistiky a statistické metodologie, medicína založená na důkazech (EBM).

Posuzování epidemických výskytů onemocnění infekčního i neinfekčního původu.

Epidemiologické ukazatele v systému hodnocení zdravotních rizik.

Infekční epidemiologie

Problematika infekčních onemocnění, charakteristika a systémové zařazení mikroorganismů, a možnosti laboratorní diagnostiky, charakter imunitních reakcí hostitele na mikrobiální infekční agens.

Typy a principy aktivní imunizace, očkování dle platné právní úpravy, preventivní a represivní protiepidemická opatření při hromadném výskytu infekčních nákaz, koncepce surveillance, Mezinárodní zdravotní předpisy.

Nákazy alimentární, respirační, kontaktní, transmisivní, s přírodní ohniskovostí a

protiepidemická opatření při jejich výskytu.
Nozokomiální nákazy a protiepidemická opatření při jejich výskytu.
Desinfekce, desinsekce, deratizace.
Dozor ve zdravotnických zařízeních a zařízeních sociální služeb.
Dozor v zařízeních provádějících činnosti epidemiologicky závažné.
Informační systémy v epidemiologii.

Neinfekční epidemiologie

Problematika epidemiologie neinfekčních onemocnění, epidemiologické ukazatele vztahu expozice a odezvy ve vztahu k životnímu a pracovnímu prostředí, rizikové a ochranné faktory zdravotního stavu populace.
Metodiky šetření v souvislosti s výskytem neinfekčních onemocnění - epidemiologie nádorových onemocnění, kardiovaskulárních onemocnění, epidemiologie alergií, metabolických onemocnění, úrazů aj.
Metody a analýzy sledování drogových a jiných závislostí.

Podpora zdraví

Posilování, rozvoj a podpora zdraví (health promotion) v systému péče o zdraví, pojetí podpory zdraví v národním a regionálním kontextu a v kontextu Evropského společenství a aktivit Světové zdravotnické organizace, veřejné zdravotní politiky zaměřené na ochranu a podporu zdraví, jejich hlavní programy.
Vztah sociálního a přírodního prostředí v kontextu determinant zdraví, vedení poradenských služeb, metody a druhy programů ve vztahu ke specifitám jednotlivých komunit a jejich psychosociálním determinantám zdraví. Chování ve vztahu ke zdraví a nemoci. Mezioborová spolupráce v odpovědnosti za zdraví.
Komunikace rizika jako součást řízení rizika.
Metody výchovy ke zdraví, priority pro posilování a rozvoj zdraví pro 21. století. Rozvoj lidských zdrojů pro zdraví. Vzdělávací programy pro zdravotníky založené na principech politiky zdraví pro všechny.
Prevence a intervenční programy podporující zdraví, hodnocení efektivity prevence a podpory zdraví. Strategie a význam výzkumu a informací v oblasti zdraví.
Praktické dovednosti
Praktické zvládnutí psychologických aspektů práce odborného pracovníka v ochraně a podpoře veřejného zdraví pro hygienu a epidemiologii při kontrolní činnosti a při práci s klienty.
Komunikace zdravotních rizik.
Praktické uplatňování správního řádu a aplikace zákona o státní kontrole při výkonu státního zdravotního dozoru, včetně vedení spisů a protokolů o kontrolním zjištění.
Práce v systému kvality.
Provádění šetření, zpracování protokolů o kontrolním zjištění, interpretace výsledků měření a práce s laboratorními protokoly, hodnocení a řízení rizik chemických, biologických a fyzikálních agens v jednotlivých složkách životního a pracovního prostředí.
Provádění činností souvisejících s výkonem státního zdravotního dozoru v působnosti oborů hygieny komunální, hygieny výživy, hygieny předmětů běžného užívání, hygieny dětí a mladistvých, hygieny práce a infekční i neinfekční epidemiologie a provádění preventivních a represivních protiepidemických opatření při hromadném výskytu nákaz.
Provádění preventivního dozoru, vydávání závazných stanovisek, schvalování provozních řádů, ukládání sankcí a ukládání opatření podle §84 zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví.
Provádění epidemiologických studií.

Konzultační a poradenská činnost, tvorba a realizace programů podpory zdraví a edukace klientů.

Praktické zvládnutí předepsaných výkonů dle seznamu výkonů v logbooku.

4 Hodnocení specializačního vzdělávání

Akreditované zařízení přidělí každému účastníkovi specializačního vzdělávání školitele, který je zaměstnancem akreditovaného zařízení.

Školitel pro teoretickou výuku vypracovává studijní plán a plán plnění praktických výkonů, které má účastník vzdělávání v průběhu přípravy absolvovat a průběžně prověřuje znalosti (vědomosti a dovednosti).

Odborná praxe na odborných pracovištích probíhá pod vedením přiděleného školitele, který je zaměstnancem daného pracoviště, má specializovanou způsobilost k výkonu povolání a osvědčení k výkonu činností bez odborného dohledu. Školitel odborné praxe potvrzuje splněné výkony.

a) Průběžné hodnocení školitelem:

školitel pravidelně a průběžně prověřuje teoretické znalosti a praktické dovednosti účastníka specializačního vzdělávání, provádí pravidelně v šestiměsíčních intervalech záznam o absolvované praxi (konkrétních činnostech na pracovišti) v průkazu odbornosti a logbooku. Záznamy o ukončení základního kmene se provádí v průkazu odbornosti.

b) Předpoklady pro vykonání atestační zkoušky:

absolvování povinné praxe a její zhodnocení v logbooku a průkazu odbornosti,

absolvování povinných vzdělávacích akcí - záznam v průkazu odbornosti,

předložení seznamu výkonů v logbooku potvrzené školitelem,

předložení písemné praktické práce na zadané odborné téma,

získání minimálně 100 kreditů za celou dobu specializačního vzdělávání.

c) Vlastní atestační zkouška - probíhá dle [§6](#) - [§7](#) vyhlášky č. 189/2009 Sb., v platném znění.

část praktická, kterou se rozumí obhajoba písemné praktické práce na zadané odborné téma.

část teoretická - 3 odborné otázky:

- metodologie práce v ochraně a podpoře veřejného zdraví,

- hygiena,

- epidemiologie.

Absolvent specializačního vzdělávání v oboru Hygiena a epidemiologie bude schopen provádět, zajišťovat a koordinovat základní, specializované a vysoce specializované činnosti a postupy v epidemiologii a v hygienických oborech. Je oprávněn na základě vlastního posouzení a rozhodnutí, v souladu s vyhláškou [č. 55/2011 Sb.](#), o činnostech zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků, zabezpečovat činnosti v rozsahu své specializované způsobilosti stanovené uvedenou vyhláškou.

5.1 Charakteristika činností, pro které absolvent specializačního vzdělávání získal způsobilost

Odborný pracovník v ochraně a podpoře veřejného zdraví pro hygienu a epidemiologii získává specializovanou způsobilost k výkonu speciálních odborných činností a je oprávněn vykonávat tyto činnosti, které jsou uvedeny v [§152](#) a [§158](#) vyhlášky č. 55/2011 Sb., o činnostech zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků.

Interpretuje výsledky šetření v oblastech působnosti hygieny komunální, hygieny výživy a předmětů běžného užívání, hygieny dětí a mladistvých, hygieny práce a epidemiologie.

Identifikuje, hodnotí a řídí zdravotní rizika zátěže obyvatelstva vystaveného rizikovým faktorům životního a pracovního prostředí, navrhuje opatření k jejich odstranění či snížení, a to v celém rozsahu oborů hygieny a epidemiologie.

Komunikuje zdravotní rizika.

Připravuje standardy specializovaných postupů, identifikuje činnosti vyžadující změny v pracovních postupech.

Připravuje podklady pro rozhodnutí orgánů ochrany veřejného zdraví.

Tvoří a realizuje programy podpory veřejného zdraví na komunální a celostátní úrovni a hodnotí jejich efektivitu.

Aplikuje výsledky výzkumu do praxe na vlastním pracovišti i v rámci jednotlivých hygienických oborů.

Vede specializační vzdělávání asistentů ochrany a podpory veřejného zdraví v oboru Hygiena a epidemiologie a odborných pracovníků v ochraně a podpoře veřejného zdraví v oboru Hygiena a epidemiologie jako lektor i jako školitel praktické výuky.

6 Charakteristika akreditovaných zařízení a pracovišť

Vzdělávací instituce, zdravotnická zařízení a pracoviště zajišťující výuku účastníků specializačního vzdělávání musí být akreditovány dle ustanovení [§45](#) zákona č. 96/2004 Sb., ve znění pozdějších právních předpisů. Tato zařízení musí účastníkovi zajistit absolvování specializačního vzdělávání dle příslušného vzdělávacího programu. Minimální kritéria akreditovaných zařízení jsou dána splněním odborných, provozních, technických a personálních předpokladů.

6.1 Akreditovaná zařízení a pracoviště

Materiální a technické vybavení

Pro teoretickou část vzdělávacího programu standardní vybavení učeben (PC, dataprojektor, přístup k internetu).

Přístup k odborné literatuře, včetně el. databází (zajištění vlastními prostředky nebo ve smluvním zařízení).

Pro praktickou část vzdělávacího programu technické a přístrojové vybavení pracoviště ochrany veřejného zdraví, včetně přístupu k informačním systémům v hygieně a epidemiologii, laboratorní provozy (mikrobiologické a hygienické laboratoře) vlastní nebo smluvně zajištěné.

Organizační a provozní požadavky

Pro teoretickou část vzdělávacího programu - smluvní vztah s poskytovatelem zdravotní péče v ochraně a podpoře veřejného zdraví.

Pro praktickou část vzdělávacího programu - státní správa v ochraně a podpoře veřejného zdraví nebo zdravotnické zařízení pro ochranu a podporu veřejného zdraví.

Bezpečnost a ochrana zdraví

Součástí teoretické i praktické výuky je problematika bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, hygieny práce a požární ochrany, včetně ochrany před ionizujícím zářením.

Výuka k bezpečné a zdraví neohrožující práci vychází z požadavků platných právních a ostatních předpisů k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.

Požadavky jsou doplněny informacemi o rizicích možných ohrožení v souvislosti s vykonáváním praktické výuky, včetně informací vztahujících se k opatřením na ochranu před působením zdrojů rizik.

7 Programy povinných kurzů, stáží, seminářů

7.1 Charakteristika vzdělávacích aktivit

7.1.1 Program kurzu Ochrana a podpora veřejného zdraví

Předmět	Minimální počet hodin
Problematika veřejného zdraví.	2

System ochrany a podpory veřejného zdraví, aktuální koncepce oboru.	2
Právní úprava ochrany a podpory veřejného zdraví a její harmonizace s právem Evropských společenství.	6
Úvod do hodnocení rizik a posuzování vlivů na veřejné zdraví.	7
Ukazatele zdravotního stavu obyvatelstva a úvod do zdravotnické statistiky.	2
Informační systémy v ochraně a podpoře veřejného zdraví.	1
Krizový management.	8
Neodkladná první pomoc, včetně praktické výuky.	10
Ověření znalostí testem, hodnocení.	2

Personální a technické zabezpečení kurzu Ochrana a podpora veřejného zdraví

Personální vybavení

Lékaři se specializovanou způsobilostí, odborní pracovníci v ochraně a podpoře veřejného zdraví s odbornou nebo specializovanou způsobilostí nebo další odborníci s jinou kvalifikací, odpovídající zaměření témat programu kurzu.

Doklady o odborné, specializované, event. pedagogické způsobilosti.

Materiální a technické vybavení

Učebna pro teoretickou výuku s příslušným vybavením a s přístupem na internet.

Učebna pro praktickou výuku vybavenou modelem (dospělý, dětský a novorozenec) umožňující praktický nácvik základní i rozšířené neodkladné resuscitace.

7.1.2 Program specializačního kurzu Management práce v ochraně a podpoře veřejného zdraví

Předmět	Minimální počet hodin
Psychologické aspekty práce v ochraně a podpoře veřejného zdraví.	25
Správní řád.	10
Lidské zdroje v ochraně a podpoře veřejného zdraví.	2
Bezpečnost a ochrana zdraví při práci.	1

Systém jakosti.

2

Personální a technické zabezpečení specializačního kurzu Management práce v ochraně a podpoře veřejného zdraví

Personální vybavení

Odborní pracovníci v ochraně a podpoře veřejného zdraví s odbornou nebo specializovanou způsobilostí, lékaři se specializovanou způsobilostí nebo další odborníci s jinou kvalifikací, odpovídající zaměření témat programu kurzu. Požadovaná praxe lektorů nejméně 5 let.

Doklady o odborné, specializované, event. pedagogické způsobilosti.

Materiální a technické vybavení

Učebna pro teoretickou výuku s příslušným vybavením PC, dataprojektorem a přístupem k internetu.

Učebna pro praktické nácviky modelových situací.

7.1.3 Program specializačního kurzu Hygiena

Předmět	Minimální počet hodin
Hygiena komunální.	20
Hygiena výživy.	20
Hygiena předmětů běžného užívání.	8
Hygiena dětí a mladistvých.	12
Hygiena práce.	20

Personální a technické zabezpečení specializačního kurzu Hygiena

Personální vybavení

Lékaři se specializovanou způsobilostí, odborní pracovníci v ochraně a podpoře veřejného zdraví s odbornou nebo specializovanou způsobilostí nebo další odborníci s jinou kvalifikací, odpovídající zaměření témat programu kurzu. Požadovaná praxe nejméně 5 let.

Doklady o odborné, specializované, event. pedagogické způsobilosti.

Materiální a technické vybavení

Učebna pro teoretickou výuku s příslušným vybavením PC, dataprojektorem a přístupem k internetu.

7.1.4 Program specializačního kurzu Epidemiologie

Předmět	Minimální počet hodin
Epidemiologická metodologie.	15
Infekční epidemiologie.	15
Neinfekční epidemiologie.	5
Podpora zdraví.	5

Personální a technické zabezpečení specializačního kurzu Epidemiologie

Personální vybavení

Lékaři se specializovanou způsobilostí, odborní pracovníci v ochraně a podpoře veřejného zdraví s odbornou nebo specializovanou způsobilostí nebo další odborníci s jinou kvalifikací, odpovídající zaměření témat programu kurzu. Požadovaná praxe nejméně 5 let.

Doklady o odborné, specializované, event. pedagogické způsobilosti.

Materiální a technické vybavení

Učebna pro teoretickou výuku s příslušným vybavením PC, dataprojektorem a přístupem k internetu.

8 Seznam doporučené literatury

Doporučená literatura

Bartůňková J., Šedivá A.: Imunologie - minimum pro praxi. 1.vyd. Praha.

Bednář M. a kol.: Lékařská mikrobiologie - bakteriologie, virologie, parazitologie.

Bencko V., Cikrt M., Lener J.:Toxické kovy v životním a pracovním prostředí, Praha, Grada 1995.

Cikrt M., Málek B. a kol.: Pracovní lékařství I. - III., Praha: CIVOP 1995.

Cikrt M., Tuček M., Pelclová D.: Pracovní lékařství. Praha: Grada Publishing 2005.

Csémy L., Krch F., Provazníková H., Rážová J., Sovinová H.: Životní styl a zdraví českých školáků, Psychiatrické centrum:Praha 2005 ISBN 80-85121-94-8.

Göpfertová D, Pazdiora, P., Dáňová, J.: Epidemiologie Učebnice pro LF Praha: Karolinum, 2006, 230 s. ISBN 80-246-1232-1.

Göpfertová D, a kol: Epidemiologie, průvodce epidemiologickou metodou. Triton 1999 ISBN 80-7254-037-8 .

- Hladký A., Žídková Z.: Metody hodnocení psychosociální zátěže. Praha: Karolinum UK 1999.
- Hrubý S., Turek B.: Mikrobiologická problematika ve výživě, IDVPZ 1996.
- Janout V.: Klinická epidemiologie - Nedílná součást rozhodovacích procesů. Praha: Grada Publishing 1998.
- Jiráček Z. a kol.: Fyziologie práce. Ostrava: OU 2005.
- Jokl M.: Zdravé obytné a pracovní prostředí, Academia Praha, 2002.
- Kebza V.: Psychosociální determinanty zdraví, Academia Praha 2005.
- Kleinwächterová H., Brázdová Z.: Výživový stav člověka a způsoby jeho zajišťování, IDVPZ Brno 2001.
- Kolektiv autorů: Pracovní lékařství. Základy primární pracovně lékařské péče. Brno: NCONZO 2005.
- Kolektiv autorů: Zásady správné výrobní a hygienické praxe ve stravovacích službách.
- Komárek L., Provazník K., Kodat V.: Hygiena pracujícího dorostu, Avicenum Praha, 1989.
- Malíř F., Ostrý V. a kol.: Vlákenné mikromycety (plísňe), mykotoxiny a zdraví člověka, Brno NCONZO 2003.
- Melicherčíková V.: Sterilizace a dezinfekce ve zdravotnictví. 1.vyd. Praha: GRADA, 1998.102 s. ISBN 80-7169-442-8.
- Ministerstvo zdravotnictví ČR. Státní zdravotní ústav: Bezpečnost a ochrana zdraví při práci v malých a středních podnicích. Příručka pro zaměstnavatele. „The Work Life and EU Enlargement Project“. Swedish National Labour Market Board. Swedish Work Environment Authority. Praha: Nakladatelství Tigis 2003.
- Odstrčil J., Odstrčilová M.: Chemie potravin, Brno, NCONZO 2006.
- Podstatová H.: Mikrobiologie, epidemiologie, hygiena. Hygiena zdravotnických zařízení, Olomouc, Epava 2001.
- Prokeš J. et al.: Základy toxikologie. Obecná toxikologie a ekotoxikologie. Praha Galén, UK Nakladatelství Karolinum 2005.
- Provazník K. a kol.: Manuál prevence v lékařské praxi, VIII - Základy hodnocení zdravotních rizik, Praha, SZÚ 2000.
- Provazník K., a kol.: Manuál prevence v lékařské praxi - IV. Základy prevence infekčních onemocnění. 1. vyd. Praha: SZÚ, 1996. 126 s. ISBN 80-7168-400-7.
- Státní zdravotní ústav. Evropská úřadovna Světové zdravotnické organizace Copenhagen. Program a Nadace CINDI: Analýza rizik při práci. Příručka pro zaměstnavatele. 3. doplněné a přepracované vydání. Praha: Fortuna 2002.
- Symon K., Bencko V. a spol: Znečištění ovzduší a zdraví, Avicenum Praha 1988.

SZÚ Praha kol.: Manuál prevence lékařské praxe - II - Výživa, 1995.

SZÚ Praha, kol.: Manuál prevence poruch zdraví dětí a mládeže, 1999.

SZÚ Praha: Manuál prevence v lékařské praxi V. - Prevence nepříznivého působení faktorů pracovního prostředí a pracovních procesů. Praha: Fortuna 1997.

Šejda, J., Šmerhovský, Z., Göpferová, D.: Výkladový slovník epidemiologické terminologie, 1.vyd. Praha: Grada, 2005. 120 s. ISBN 80-247-2068-4.

Šrámová H. a kol.: Nozokomiální nákazy II. vyd.1. Praha: MAXDORF- JESSENIUS, 2001.303 s. ISBN 80-85912-25-2.

Švec Frant.: Obecná a komunální hygiena I, II díl, Brno, IDVPZ 1990.

Velíšek J.: Chemie potravin, 1,2, Tábor, Osis 1999.

Voldřich M., Jechová M. kol.: Bezpečnost pokrmů a gastronomie - HACCP, Správná výrobní a hygienická praxe, Praha 2004.

Wilkinson R., Marmot, M.: Sociální determinanty zdraví - Fakta a souvislosti.

Časopisy a periodika

Hygiena, časopis pro ochranu a podporu zdraví

Epidemiologie, mikrobiologie a imunologie

Pracovní lékařství

Central European Journal of Public Health

Výběr atestačních prací z hygienických oborů, epidemiologie a veřejného zdravotnictví
Literatura bude průběžně aktualizována a účastníkům studia při zahájení doporučena.